

Katarzyna Dmitruk-Sierocińska
Chrześcijańska Akademia Teologiczna

Znaczenie aktywności i metod aktywizujących w edukacji zintegrowanej

The Importance of Activity
and Activating Methods
in Integrative Education

Wstęp

Wykorzystanie potencjału współczesnego małego ucznia wymaga „nowej kultury uczenia (się)”, odejścia od traktowania go jako biernego odbiorcy, a postrzegania jako aktywnego, kreatywnego, autonomicznego i krytycznie myślącego podmiotu¹. W takim ujęciu efektywność procesu edukacyjno-wychowawczego zależy będzie od wielu determinantów. Wśród najważniejszych należy wymienić właśnie uczniów, ich nauczycieli i rodziców. Jest wiele innych silnie oddziałujących czynników, jak chociażby zaplecze szkoły, wyposażenie klas, dobór podręczników, zajęcia pozalekcyjne czy możliwości finansowe środowiska dziecka. W niniejszym artykule chciałabym jednak zawęzić pole dyskursu i skupić się na korzyściach, jakie dzieci wnoszą z zajęć aktywizujących oraz na znaczeniu zaangażowania i kompetencji nauczyciela będącego głównym inicjatorem i koordynatorem pracy zespołu klasowego, a dokładniej na wykorzystywanych przez niego w edukacji zintegrowanej metodach aktywizujących.

Czym są aktywność i aktywizacja?

Termin metody aktywizujące oznacza inne niż dotychczas sposoby działania, z akcentem na obustronne zaangażowanie. Metoda (gr. *methodos*)

¹ Por. M. Żylińska, *Neurodydaktyka czyli nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Toruń 2013.

to badanie, sposób badania, droga dochodzenia do prawdy². W pedagogice rozumiemy ją jako sposób postępowania – tutaj w znaczeniu pracy z podmiotem, podmiotami. Aktywność to działanie, inicjatywa, natomiast aktywizacja to pobudzanie, prowokowanie, zachęcanie. Zanim jednak przejdę do omówienia tych metod w rzeczywistości szkolnej, najpierw zatrzymam się przy samej aktywności i aktywizacji.

M. Tyszkowa pisze: „aktywność jest podstawową właściwością istot żywych, sposobem ich istnienia”³. Człowiek przychodzi na świat, jako osoba aktywna⁴. Znaczenie aktywności intelektualnej już w ubiegłym wieku podkreślał J. Piaget, uważając ją za podstawowy mechanizm rozwoju. Czynności intelektualne i biologiczne są istotnymi czynnikami całościowego procesu rozwojowego, dzięki którym następuje organizowanie nowych doświadczeń, asymilacja i akomodacja⁵. Tezę tę podtrzymał m. in. H. Aebli pisząc: „Jeżeli nauczyciel chce, żeby uczeń rzeczywiście przyswoił sobie (...) (wiedzę), to musi on spowodować, aby ten uczeń objął przedstawiane mu dane własną aktywnością myślową (...). Jednakże zawsze i wszędzie dane zmysłowe muszą stać się przedmiotem, na który powinno się kierować aktywność dziecka”⁶. Proces uczenia nie polega tylko na kodowaniu i dekodowaniu informacji, ale na aktywnym konstruowaniu struktur wiedzy. Dziecko „buduje siebie” poprzez indywidualne interpretacje obserwacji i doświadczeń⁷. Przyjemność, jaką z tego czerpie, będzie fundamentem dla przyszłych losów jego edukacji⁸. Według E. Fromma „oddając się aktywności niewyalienowanej, doświadczam siebie jako podmiotu tejże aktywności. Jest ona bowiem procesem powoływania do bytu, tworzenia, zawiera ponadto relacje do wytworzonego przedmiotu. Aktywność moja jest manifestacją własnych zdolności, gdy stanowię z nią jedność. Taką niewyalienowaną działalność nazywam aktywnością twórczą”⁹, a zatem wyrażaniem siebie poprzez akt tworzenia i identyfikowanie się z nim. Taka aktywność może być twórczą działalnością, zaangażowanym eksplorowaniem i kreowaniem rzeczywistości, wymyślaniem sposobów postępowania lub obmyślaniem nowych zastosowań, wyrażaniem opinii i sądów, budującą krytyką, niezgadzaniem się na go-

² W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 1996, s. 265.

³ M. Tyszkowa, *Aktywność i działalność dzieci i młodzieży*, Warszawa 1990, s. 6.

⁴ K. Rau, E. Ziętkiewicz, *Jak aktywizować uczniów*, Poznań 2000, s. 18.

⁵ Por. J. Piaget, *Studia z psychologii dziecka*, Warszawa 1966.

⁶ H. Aebli, *Dydaktyka psychologiczna. Zastosowanie psychologii Piageta do dydaktyki*, Warszawa 1959, s. 23.

⁷ Por. D. Klus-Stańska, *Dydaktyka wobec chaosu pojęć i zdarzeń*, Warszawa 2010.

⁸ Zob. E. Gruszczyk-Kolczyńska, E. Zielińska, *Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli*, Warszawa 1997, E. Gruszczyk-Kolczyńska, *Wspomaganie rozwoju umysłowego oraz edukacja matematyczna dzieci w ostatnim roku wychowania przedszkolnego i w pierwszym roku szkolnej edukacji*, Warszawa 2009.

⁹ archiwum.nf.pl/18466-aktywizacja-to-uruchamianie-aktywnosci (dostęp: 09.03.2015).

towe rozwiązania z przewagą „papierowego nauczania”. Będzie aktywnością, w której każdy uczeń odnajdzie swój indywidualny styl przyswajania wiedzy. W takim ujęciu, aktywizacja będzie ogółem działań nauczyciela i uczniów, dzięki którym uczniowie czynnie (aktywnie) uczestniczą w realizacji zadania¹⁰.

Aktywność a wiedza

Aktywność ucznia w wieku 6-9 lat zależy od jego zadatków wrodzonych, cech temperamentu, cech indywidualnych, etapu rozwojowego (w tym dojrzałości i gotowości szkolnej), aktualnej wiedzy, wieku, płci, ale również socjalizacji. Pewne przyzwyczajenia i nawyki wyniesione z domu rodzinnego też mają tu znaczenie. I oczywiście, co należy szczególnie podkreślić, aktywność ucznia zależy od aktywności nauczyciela, jego kompetencji, wiedzy, intuicji pedagogicznych, kreatywności, potrzeby rozwijania się (poszukiwania nowych metod), temperamentu i cech charakteru, osobowości, chęci samorealizacji, znajomości uczniów, możliwości i warunków szkoły. Aktywność obu stron jest związana też z sytuacją, w jakiej zachodzi uczenie się, ale ta nie determinuje jej bez reszty.

Do treści będących przedmiotem uczenia się można dochodzić samemu, można też odbierać je w gotowej postaci (czasami nawet ograniczonej do „instant”). Te pierwsze będą trwałe i związane z wysiłkiem (intelektualnym, fizycznym, organizacyjnym), te drugie natomiast płytsze i mogą się okazać mniej ważne. Przetwarzanie odebranych informacji zależy będzie też od ich zakresu i głębokości. Im głębsze przetworzenia, tym korzyści prawdopodobnie będą większe. Odbieranie, przechowywanie i aktualizowanie wiadomości wiąże się także z motywacją i zainteresowaniami. Im są one większe, tym formy aktywności są bardziej rozbudowane. Samodzielne dochodzenie do wiedzy zazwyczaj trwa dłużej niż w przypadku tej „podanej na tacy”, lecz jej trwałość okazuje się większa. Jednostka aktywna będzie do niej wracać, stawiać hipotezy, odpowiadać na pytania, rozbudowywać, wykorzystywać w życiu, odwoływać się do niej. Uruchomi też różne strategie pamięciowe, które później z sukcesem zastosuje.

Edukacja zintegrowana stwarza wiele okazji do aktywizowania uczniów. Ale zawsze należy robić to w zgodzie z możliwościami i potrzebami małych uczniów, odpowiednio pobudzać i delikatnie naprowadzać.

Wprowadzenie do metod i technik aktywizujących

Naczelną zasadą procesu nauczania-uczenia się jest stosowanie metod aktywizujących. Ich przesłaniem jest stwarzanie przez nauczyciela

¹⁰ Warto w tym miejscu przywołać początki szkoły aktywnej, jej znaczenie oraz niektórych przedstawicieli, np. W. A. Lay, J. Dewey, E. Claparede, G. Kerschensteiner.

takich warunków, w których uczeń w miarę samodzielnie się uczy. Nie podajemy tu gotowej wiedzy czy schematów postępowania, ale dzięki aktywnemu działaniu, przez doświadczanie naprowadzamy na rozwiązanie. Już współczesna pedagogika przedszkolna wyraźnie podkreśla „konieczność stałego budzenia inicjatywy, aktywności i samodzielności dziecka”¹¹, natomiast edukacja zintegrowana powinna ją umacniać i rozwijać. Dzięki odpowiednio zorganizowanym działaniom dziecko będzie mogło poznawać świat poprzez czynności. Zadaniem nauczyciela będzie jedynie stworzenie możliwości dydaktycznych, przygotowanie materiałów i wsparcie uczniów. Dzięki nieco odmiennej od tradycyjnej organizacji dydaktycznej, treści kształcenia stają się dostępne uczącemu się i są możliwe do przetransformowania na osobiste doświadczenia. Są sposobem na dynamizację uczniowskich poczynań, pobudzanie intelektu, na rozwijanie wyobraźni. Jest to szansa na rozwijanie samodzielności, współpracę z innymi, zaangażowanie, uczenie się odpowiedzialności za siebie i grupę. Udowodniono, że wprowadzenie do procesu edukacyjnego atrakcyjnych metod powoduje wzrost zapamiętania informacji tylko o 20%, natomiast podczas rozmowy i dyskusji uczniowie zapamiętują 40% informacji, a aż 90% podczas działania¹².

Metody aktywizujące są bodźcem dla twórczego myślenia. Wykorzystujemy w nich odpowiednie techniki, które są „przepisem na zewnętrzną organizację sytuacji”¹³. Wybranie odpowiedniego momentu i sposobu nie pozwoli popaść w rutynę, a korzyści dla każdej ze stron będą znaczne.

Podział metod aktywizujących

Metody aktywizujące mają swój wewnętrzny podział. Praca z uczniem przyniesie rezultaty, jeśli odpowiednio dobierze się metodę i technikę. Pamiętać należy, że to, co sprawdzilo się np. w jednej klasie trzeciej, niekoniecznie musi się sprawdzić w innej klasie trzeciej. O wyborze powinny decydować: temat zajęć, wiek dzieci, możliwości (intelektualne, emocjonalne, społeczne, fizyczne), preferowane formy pracy, liczebność grupy, dostępność materiałów, czas.

W tabeli 1 podano podział metod aktywizujących i przykładowe techniki do wykorzystania w pracy z uczniami edukacji zintegrowanej¹⁴. Uwzględnione techniki należą do cieszących się największą popularnością.

¹¹ A. Klim-Klimaszewska, *Pedagogika przedszkolna*, Warszawa 2010, s. 201.

¹² J. Krzyżewska, *Aktywizujące metody i techniki w edukacji*, cz. 1, Suwałki 1998, s. 24.

¹³ B. Kubiczek, *Nie trać czasu! Aktywne metody pracy z grupą*, Gliwice 2001, s. 47.

¹⁴ Na podstawie J. Krzyżewska, *Aktywizujące metody i techniki w edukacji*, cz. 1, dz. cyt.; J. Krzyżewska, *Aktywizujące metody i techniki w edukacji*, cz. 2, Suwałki 2000.

Tabela 1. Podział metod aktywizujących i wybrane techniki wykorzystywane w edukacji zintegrowanej

Metody aktywizujące	Techniki
Metody integracyjne	Pajęczynka Krasnoludek Wrzuć strach do kapelusza
Metody definiowania pojęć	Burza mózgów Mapa pojęciowa Kula śniegowa
Metody hierarchizacji	Piramida priorytetów Diamentowe uszeregowanie
Metody twórczego rozwiązywania problemów	Rybi szkielet Dywanik pomysłów
Metody pracy we współpracy	Zabawa na hasło Układanka
Metody diagnostyczne	Metaplan Obcy przybysz Myślowe kapelusze wg Edwarda de Bono (klasa III)
Metody dyskusyjne	Debata „za i przeciw” Akwarium
Metody rozwijające twórcze myślenie	Słowo przypadków Fabuła z kubka
Metody grupowego podejmowania decyzji	Drzewko decyzyjne Sześć par butów
Metody planowania	Gwiazda pytań Planowanie przyszłości
Metody gier dydaktycznych	Magiczny kalkulator Dziwne powiedzonka
Metody przyspieszonego uczenia się	Haki pamięciowe Łańcuchowa metoda skojarzeń
Metody ewaluacyjne	Bużki (smile/smiles) Kosz i walizeczka

Źródło: opracowanie własne

Korzyści ucznia

Walory metod aktywizujących z punktu widzenia ucznia edukacji zintegrowanej to pakiet korzyści, które „wynosi” dziecko uczestniczące w zajęciach z ich wykorzystaniem¹⁵. A zatem, uczeń:

- nie czeka na gotowe rozwiązania, wyraźnie niepokoi się na wieść o pracy według schematu;
- poszukuje literatury i umiejętnie z niej korzysta (encyklopedia, słownik, album);
- poszukuje wiedzy (korzystając z różnych źródeł);
- muzyka, plastyka i technika wpływają na jego aktywność;
- wysiłek związany z poszukiwaniem odpowiedzi zalicza do przyjemności;
- w razie konieczności korzysta z urządzeń multimedialnych (np. z map, przeliczników, wizualizacji);
- uczy się korzystać z wiedzy w sposób poziomy i pionowy;
- uczy się pracy „małymi kroczkami”, ale też maksymalnej koncentracji, np. w sytuacji presji czasu;
- w czasie działań jest kreatywny, polega na swojej wyobraźni;
- nie boi się zadawać pytań;
- rozwija zdolność postrzegania wszystkimi zmysłami;
- rozwija obserwację;
- zauważa szczegóły;
- łatwiej odczytuje komunikaty pozawerbalne:
 - język ciała (w tym gesty autonomiczne, ilustracyjne, regulacyjne, ale również adaptacyjne);
 - ekspresję mimiczną;
 - sygnały głosowe (w tym walory cisy);
 - wzrokowe wyrażanie emocji;
 - moc i wartość dotyku;
- wyraża siebie m.in. słowem, postawą, tańcem, efektem działań;
- usamodzielnia się (zarówno w poszukiwaniu rozwiązań, planowaniu, organizacji, podejmowaniu decyzji, jak i odpowiedzialności);
- podejmuje ryzyko;
- wzmacnia poczucie pewności siebie;
- nie traci wiary w siebie mimo nieudanych prób i doprowadza zadanie do końca;
- rozwija pozytywne mniemanie o sobie;
- kształtuje umiejętności radzenia sobie w sytuacjach lękowych;

- uczy się cierpliwości;
- potrafi się zrelaksować (np. na łonie natury, z książką czy delektując się muzyką);
- podczas pracy zespołowej uczy się siebie (powoli dowiaduje się o roli, jaką w niej pełni, np. naturalnego lidera, sędziego czy profesjonalisty);
- rozwija odpowiedzialność za innych;
- kształtuje empatię;
- dba o porządek w miejscu pracy;
- uczy się szanować materiały, z których korzysta w trakcie dochodzenia do wiedzy;
- podczas tworzenia wykorzystuje materiały recyklingowe;
- działania prowadzi w różnych miejscach i okolicznościach (np. na wybieżce, na zielonej szkole, za kulisami teatru, w trakcie lekcji muzealnej);
- uczy się kanału komunikacji z różnymi osobami (np. z instruktorami, studentami realizującymi praktyki, pracownikami banku czy duchowymi mniejszości wyznaniowych) i w różnych sytuacjach (np. podczas wyjazdu do domu seniora czy na zajęciach w DSH¹⁶).

Dzieci uczestniczące w takich zajęciach, w wolnym czasie, chętnie sięgają po łamigłówki, tangramy, puzzle T, tantrixy czy też gry zręcznościowe. I na koniec, korzyść ważna tu i teraz, a także istotna z punktu widzenia dalszej edukacji i przyszłej pracy zawodowej, a mianowicie: wyzwalanie kreatywności metodami aktywizującymi nie pozwala popaść w rutynę. Dzieci, a za chwilę młodzież, będą dostrzegać potrzebę przejawiania inicjatywy, angażowania się w realizację projektów, poszukiwania alternatywnych rozwiązań.

Wskazówki do pracy metodami aktywizującymi w edukacji zintegrowanej

Chęć poznawania świata, bliższego i dalszego, jest siłą napędową rozwoju ucznia. W tym wieku potrzeba aktywności i szeroko pojętego działania powinna stać się idealnym podłożem pracy nauczyciela. Odpowiednio organizując, inspirując i kierując działalnością poznawczą dziecka, stwarza się sytuacje do operowania przedmiotami, dotykania, eksplorowania, porównywania, klasyfikowania. Poza tym uczeń stając się głodny wiedzy, szuka jej w książkach, dąży do odpowiedzi, zadając konkretne pytania, staje się dociekliwy i koncentruje się na problemie. Aktywne uczestniczenie angażuje i pobudza ciekawość dziecka. Wykorzystując różne rodzaje technik aktywizujących, stwarzamy możliwość wypowia-

¹⁶ Skrót DSH oznacza Dom Spotkań z Historią w Warszawie, który w swojej ofercie ma wiele ciekawych zajęć skierowanych zarówno do młodszych, jak i starszych uczniów.

dania się nie tylko słowem, ale też ruchem, piosenką, rymowanką, pracą plastyczną, techniczną czy wycinanką. Warto też skorzystać z dramy czy inscenizacji – małe scenki teatralne są bardzo lubiane przez dzieci. Należy też pamiętać o wycieczkach, wyprawach, wizytach, w trakcie których mali uczniowie będą mieli szansę wyrażać i przeżywać rzeczywistość, a jednocześnie wyładować energię. W takim ujęciu działanie, poznawanie i myślenie wzajemnie się uzupełniają i warunkują. Nie należy także zapominać, że „działanie dziecka to także wyrażanie własnych przeżyć, uczuć, myśli i zainteresowań”¹⁷.

Daleko idące przeorganizowanie aktywności dziecka w tym wieku oraz rozwój podstawowych form działalności (nauki, zabawy, pracy) powoduje wzrost zdolności do podejmowania i wykonywania działań planowych. Mając takie przesłanki nauczyciel wie, że dziecko jest świadome zadania, jest zdolne do aktywnej samokontroli i do konsekwentnego dążenia do celu. Rozwój zdolności kierowania procesami własnej aktywności jest wynikiem poszerzania się obszaru spostrzegania, zapamiętywania, rozumowania, analizowania, planowania, przypominania sobie, wiązania faktów. Dziecko intensywnie rozwijające się umysłowo, psychicznie, emocjonalnie, społecznie, fizycznie potrzebuje całego pakietu najróżniejszych zajęć. Wśród nich na pierwszym miejscu powinny być metody aktywizujące. Praca twórcza, kreatywność i swoboda ekspresji powinny dominować w szkolnych zajęciach, gdyż to właśnie one są fundamentalnymi wartościami dzieciństwa.

Zakończenie

Rozważania na temat znaczenia aktywności i metod aktywizujących należy zakończyć stwierdzeniem, że nie powinno się iść na skróty i wyrażać jawny sprzeciw przeciwko „fast-foodowemu modelowi edukacji”. Pośpiech, brak zaangażowania, nadmiar mocno przetworzonych informacji podanych w gotowej postaci są wrogami edukacji jutra. Sprawne poruszanie się w zmieniającym się świecie w znacznej mierze zależy będzie od umiejętności, wśród których wyróżnimy aktywność poznawczą, kreatywność, wnioskowanie i pracę w grupie. Metody aktywizujące będące czynną edukacją powinny się stać nieodłącznym elementem edukacji zintegrowanej. Przynosząc szereg korzyści uczniom, „unowocześniają” warsztat pracy nauczyciela. Świadomość zalet korzystania z nich w dydaktyce wczesnoszkolnej powinna skłaniać nauczycieli do poszukiwania tych najlepszych i, co często ma miejsce w praktyce szkolnej, do tworzenia własnych, autorskich metod aktywizujących. I to, o czym należy pa-

miętać – żadne zajęcia nie odbędą się tak, jakby były „narysowane od linijki”, dlatego czasami pozwólmy i sobie, i dzieciom na odrobinę improwizacji i spontaniczności, a spotkania takie będą niezapomniane dla obu stron.

Bibliografia

Aebli H., *Dydaktyka psychologiczna. Zastosowanie psychologii Piageta do dydaktyki*, PWN, Warszawa 1959.

Gruszczyk-Kolczyńska E., *Wspomaganie rozwoju umysłowego oraz edukacja matematyczna dzieci w ostatnim roku wychowania przedszkolnego i w pierwszym roku szkolnej edukacji*, Wydawnictwo „Edukacja polska”, Warszawa 2009.

Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli*, WSiP, Warszawa 1997.

Klim-Klimaszewska A., *Pedagogika przedszkolna*, Instytut Wydawniczy „Erica”, Warszawa 2010.

Klus-Stańska D., *Dydaktyka wobec chaosu pojęć i zdarzeń*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2010.

Kubiczek B., *Nie trać czasu! Aktywne metody pracy z grupą*, Wydawnictwo Nowator, Gliwice 2001.

Krzyżewska J., *Aktywizujące metody i techniki w edukacji*, cz. 1, AU OMEGA, Suwałki 1998.

Krzyżewska J., *Aktywizujące metody i techniki w edukacji*, cz. 2, Zakład Wydawniczy Letter Quality, Suwałki 2000.

Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1996.

Piaget J., *Studia z psychologii dziecka*, PWN, Warszawa 1966.

Rau K., Ziętkiewicz E., *Jak aktywizować uczniów*, Oficyna Wydawnicza G&P, Poznań 2000.

Tyszkowa M., *Aktywność i działalność dzieci i młodzieży*, WSiP, Warszawa 1990.

Wróbel T., *Praca nauczyciela w klasach I-IV*, WSiP, Warszawa 1974.

Żylińska M., *Neurodydaktyka czyli nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2013.

Źródła internetowe

archiwum.nf.pl/18466-aktywizacja-to-uruchamianie-aktwności (dostęp: 09.03.2015).

Abstrakt

Artykuł koncentruje się na miejscu i znaczeniu aktywności ucznia edukacji wczesnoszkolnej oraz na wykorzystaniu metod aktywizujących w procesie dydaktyczno-wychowawczym. Przydatność tych metod w praktyce szkolnej jest nie do podważenia. Nie od dziś wiadomo, że w pierwszych latach zorganizowanej nauki największe efekty przynosi poznawanie przez działanie. Wykorzystując je w trakcie zajęć, przyczyniamy się między innymi do samodzielnego rozwijania myślenia dzieci, zgłaszania postulatów, podejmowania decyzji, planowania pracy, poszukiwania innych, niestandardowych rozwiązań. Dajemy im szansę na pogłębianie wiedzy dzięki propozycjom i różnym źródłom pozyskiwania informacji. W trakcie pracy, na zajęciach w klasie czy w terenie, uczniowie solidaryzują się, współpracują ze sobą, wykazują się przy tym własnymi pomysłami i poszanowaniem propozycji innych. Nie boją się samodzielności, mozolnej i trudnej pracy oraz odpowiedzialności. Taki sposób działania, opierający się na twórczej aktywności, decyduje o maksymalizowaniu szans rozwojowych dziecka. W sytuacji tego typu przenosimy akcent z programu nauczania na osobę ucznia. Nauczyciel ma wspomagać uczącego się przez stwarzanie okazji do doświadczeń, wyrażania aktywności, samodzielnego przemyślenia problemu i ułożenia planu działania. Musi również pamiętać o tym, że wybór metody aktywizującej powinien się przyczynić do poszerzenia wiadomości, umiejętności i nawyków oraz wszechstronnie rozwijać osobowość dziecka.

Aktywność i aktywizacja uczniów powinna być zatem w centrum zainteresowania nauczyciela. Jego świadomość, wiedza i zaangażowanie przyczyniają się do postrzegania ucznia jako wyjątkowego podmiotu, odgrywającego czynną rolę w realizacji zadań dydaktyczno-wychowawczych. Uczeń w swoich osobistych działaniach, wykorzystując doświadczenia zdobyte na zajęciach, w których stosowane są metody aktywizujące, oglądowe i słowne, staje się pełnowartościową, twórczą jednostką umiejącą podejmować wszelkie wyzwania, a następnie radzić sobie z nimi w codziennym życiu.

Słowa kluczowe: pedagogika wczesnoszkolna, edukacja wczesnoszkolna, aktywność, metody i techniki aktywizujące, rozwój dziecka, stymulowanie rozwoju.

The Importance of Activity and Activating Methods in Integrative Education

Abstract

This article focuses on the role and importance of pupil activity during early childhood education, and on the use of activating methods in the educational process. The usefulness of these methods in school practice is clear, because it is widely known that learning by doing brings the best results in the first school years. By using such methods during classes, we contribute, among other things, to the independence of children as regards thinking, putting forward proposals, decision-making, planning and searching for other non-standard solutions. We provide them with a chance to deepen their knowledge, drawing on different sources of information. During their work in the classroom or in the field, pupils must sympathize and cooperate with one another, presenting their own ideas and treating the proposals of others with due respect. They cannot afford to be afraid of independence, hard and difficult work, and responsibility. This approach, based on creative activity, maximizes the opportunities for the child's development. In such a situation, the focus of the curriculum shifts to the pupil as a person. The teacher is supposed to assist the pupil by creating opportunities for gaining new experience, for commitment, for self-reflection and for preparing a plan of action. The teacher must be aware that the choice of activating methods should contribute to an increase in knowledge, skills and habits, as well as to changes (at least in a widely construed sense) to the actual personality of the pupil. Therefore, the activity and activation of pupils should be the focus for the teacher. Awareness, knowledge and commitment contribute to the perception of the pupil as a unique link, playing an active role in the implementation of tasks. The hope is that such pupils will make use of the experience gained thus during classes in their subsequent activities.

Keywords: early-school pedagogy, early-childhood education, activity, education, activating methods and techniques, child development, stimulation of development.

Adres do korespondencji/Address for correspondence
Dr Katarzyna Dmitruk-Sierocińska
Chrześcijańska Akademia Teologiczna
Katedra Dydaktyki i Pedagogiki Szkolnej
e-mail: k.dsierocinska@chat.edu.pl

